

**"Өркен қала" ЖШС
директорының
«09» ақпан 2022 ж.
№01-06/09 бұйрығымен
БЕКІТІЛГЕН**

**"ӨРКЕН ҚАЛА" ЖШС СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ
ІС-ҚИМЫЛ ЖӨНІНДЕГІ НҰСҚАУЛЫҒЫ**

Нур-Султан қ., 2022

Мазмұны

1. Жалпы ережелер	3
2. Терминдер мен анықтамалар	3
3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы міндеттер	3
4. Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл жөніндегі шаралар	4
5. Мүдделер қақтығысын болдырмау және реттеу тәртібі	7
6. Сыбайлас жемқорлық сипаттағы іс-әрекеттер жасағаны туралы хабарлама	8
7. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды қызметтік тергеу	8
8. Жауапкершілік	8
9. Қорытынды ережелер	9
10. Қосымша1 . Қызметкерлерді таныстыру парағы	10

1. Жалпы ережелер

1.1. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі осы Нұсқаулық сыбайлас сипатындағы ықтимал іс-қимылдардың алдын алуға, сыбайлас жемқорлықтан бас тарту ахуалын қалыптастыруға бағытталған.

1.2. Осы Нұсқаулықтың негізгі мақсаты сыбайлас жемқорлықтан бас тартатын және өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде адалдық пен сатылмаушылық қағидаттарын қамтамасыз ететін "Өркен қала" ЖШС (бұдан әрі - Серіктестік) қызметкерлерінің құқықтық мәдениетін қалыптастыру болып табылады.

2. Терминдер мен анықтамалар

Серіктестік қызметкері – Серіктестікпен еңбек қатынастарында тұрған кез келген жеке тұлға.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл – Серіктестіктің лауазымды адамдарының өз өкілеттіктері шегіндегі қызметі:

– сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, оның ішінде сыбайлас жемқорлық сипаттағы іс-әрекеттер жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және кейіннен жою жөніндегі іс-қимыл (сыбайлас жемқорлықтың алдын алу).

– сыбайлас жемқорлық сипаттағы іс-әрекеттердің алдын алу, анықтау, жолын кесу және қызметтік тергеп-тексеру, олардың салдарын жою (сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес)

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат – сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың тиімді жүйесін құруға және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін азайтуға бағытталған қызмет.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар – Серіктестік қызметіндегі сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға бағытталған ұсынымдар жүйесі.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау – сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептерді анықтау және зерделеу жөніндегі Серіктестік қызметі.

Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу – Серіктестіктің алдын алу шаралары жүйесін әзірлеу және енгізу жолымен сыбайлас жемқорлық әрекеттерін жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды зерделеу, анықтау, шектеу және жою жөніндегі қызметі.

3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы міндеттер

3.1. Нұсқаулық келесі міндеттерді шешуді қарастырады:

– сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласында бірыңғай саясат жүргізу;

– серіктестіктің ішкі нормативтік құжаттарында сыбайлас жемқорлық факторларының болуына жол бермеу;

– серіктестіктің лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерінде кез келген сыбайлас жемқорлық көріністеріне нөлдік төзімділік, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы, серіктестіктің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы қызметін регламенттейтін ішкі нормативтік құжаттарды қатаң сақтау түсінігін қалыптастыру;

– серіктестіктің лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерін, сондай-ақ үшінші тұлғаларды сыбайлас жемқорлық қызметіне тарту тәуекелін барынша азайту;

– сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға және оған қарсы іс-қимылға, сыбайлас жемқорлық әрекеттерінің салдарын азайтуға және жоюға бағытталған сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарды әзірлеу және енгізу;

– жұмыстарды орындау және қызмет көрсету кезінде ашықтықты, адал бәсекелестікті және объективтілікті қамтамасыз ету.

3.2. Нұсқаулықта атқаратын лауазымына, атқаратын функциялары мен жұмыс мерзіміне қарамастан серіктестік қызметкерлеріне қолданылатын жалпыға міндетті нормалар мен ережелер қамтылады

4. Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл жөніндегі шаралар

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері туындауы мүмкін серіктестік қызметінің бағыттары:

- 1) сыйлықтар және өкілдік шығыстар;
- 2) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелерінде үшінші тұлғаларды тарту;
- 3) жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдарға, мемлекеттік функцияларды жүзеге асыруға уәкілетті адамдарға, сондай-ақ оларға теңестірілген адамдарға төлемдер;
- 4) демеушілік және қайырымдылық көмек көрсету;
- 5) серіктестік қызметі шеңберінде мәмілелер жасау, Тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуды жүргізу;
- 6) персоналды басқару;
- 7) ішкі құжаттардың қаржылық және заңдық сараптамасы

4.1 Сыйлықтар және өкілдік шығындар

4.1.1 Серіктестік іскерлік сыйлықтармен алмасуды және өкілдік шығыстарды, оның ішінде іскерлік қонақжайлылықты жүзеге асыруды бизнесті жүргізудің қажетті бөлігі және жалпы қабылданған іскерлік практика деп таниды. Серіктестік іскерлік сыйлықтар мен іскерлік қонақжайлылық шығындарына қатысты адалдық пен ашықтық ахуалын көтермелейді.

4.1.2 Серіктестік қызметкерлеріне кез келген сыйлықтарды/іскерлік қонақжайлылық белгілерін/өкілдік шығыстарды ұсынуға, уәде беруге,

беруге, беруге, талап етуге, сұрауға, қабылдауға тыйым салынады, егер мұндай әрекеттер / сыйлықтар:

- серіктестіктің қызметін сақтауға, кеңейтуге немесе оңтайландыруға немесе қандай да бір артықшылық немесе пайда алуға әсер ететін шешімдер қабылдауға іріктеп әсер етудің тікелей немесе жанама мақсаты бар, егер бұл әрекеттерсіз қолайлы салдардың басталуы шындыққа жанаспайтын болып көрінсе;

- серіктестік атынан емес, қызметкердің атынан беріледі;

- сыйлықтар немесе өкілдік шығыстар немесе қонақжайлылық туралы ақпарат ашылған жағдайда серіктестік пен оның қызметкерлері үшін беделді немесе өзге де тәуекел туғызады;

- қолма-қол немесе қолма-қол ақшасыз ақша қаражаты, бағалы қағаздар, бағалы металдар болып табылады немесе ақша қаражатының және/немесе сәнді заттардың өзге де түрлерін немесе баламаларын білдіреді;

- тақырып, құн және нақты жағдай тұрғысынан ақылға қонымды емес.

4.1.3 Серіктестік жүзеге асыратын сатып алудың кез келген әлеуетті қатысушысынан сыйлықтар мен қонақжайлылық белгілерін қабылдауға тыйым салынады. Іскерлік сыйлыққа немесе іс-шараға осы Нұсқаулықтың талаптарына сәйкес күмән туындаған кезде серіктестіктің лауазымды адамы немесе қызметкері серіктестіктің тікелей басшысымен немесе компаленс-қызметінің қызметкерімен кеңесу керек.

4.2 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелерінде үшінші тұлғаларды тарту

4.2.1 Серіктестік үшінші тұлғаларды тартудан және ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының қағидаттары мен талаптарын, осы Нұсқаулықты бұзатын немесе серіктестік үшін іскерлік беделін жоғалту қаупін тудыратын серіктестермен бірлескен кәсіпорындарға қатысудан бас тартады.

4.2.2 Үшінші тұлғалармен іскерлік ынтымақтастықты бастау немесе жалғастыру немесе бірлескен жобаларға қатысу туралы шешім қабылдағанға дейін серіктестіктің үшінші тұлғаларды тартуға бастамашы болған тиісті құрылымдық бөлімшелері:

- серіктестік қызметінің бағыттарын регламенттейтін ішкі нормативтік құжаттарда белгіленген рәсімдердің қатаң сақталуын қамтамасыз ету;

- мынадай рәсімдерді жүргізу арқылы қызметтегі сыбайлас жемқорлықтың ықтимал көріністеріне қатысты бірлескен жобалар бойынша әріптестер туралы жалпыға қолжетімді ақпарат жинауды жүзеге асыруға: өз сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаты мен рәсімдерінің болуы туралы мәліметтерді алу, серіктестің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы өзара ынтымақтастықты жүзеге асыруға дайындығы; іскерлік беделді және мүдделер қақтығысының жоқтығын тексеру; жалған кәсіпкерлік, сенімділік, салықтық және басқа да берешектің болуы туралы ақпарат алу.

4.2.3 Серіктестік өз тарапынан сыбайлас жемқорлық көріністері анықталған жағдайда бірлескен жобалар бойынша үшінші тұлғалармен және серіктестермен мәмілелерді бұзу құқығын өзіне қалдырады.

4.2.4 Серіктестік бірлескен жобалар бойынша үшінші тұлғалар мен серіктестерді осы Нұсқаулықтың қағидаттары мен талаптары туралы хабардар етеді.

4.2.5 Серіктестік сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат пен рәсімдердің, сондай-ақ мінез-құлық стандарттарының бірлескен жобалары бойынша үшінші тұлғалардың және серіктестердің қабылдауын құптайды.

4.3 Жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдарға, мемлекеттік функцияларды жүзеге асыруға уәкілеттік берілген адамдарға, сондай-ақ оларға теңестірілген адамдарға төлемдер

4.3.1 Серіктестік өз бетінше немесе өз қызметкерлері мен лауазымды адамдары арқылы жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдар, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдар, сондай-ақ оларға теңестірілген адамдар үшін коммерциялық артықшылықтар алу мақсатында олардың жақын туыстарына кез келген шығыстарды төлеуді жүзеге асырмайды. Серіктестік, оның ішінде көлікке, тұруға, тамақтануға арналған шығыстар, ойын-сауық, PR-науқандар және т.б. немесе серіктестік есебінен басқа пайда алу.

4.3.2. Серіктестіктің лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасына сәйкес мемлекеттік қызметшілермен өзара іс-қимыл жасау кезінде сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтары үшін дербес жауапты болады.

4.4. Демеушілік және қайырымдылық көмек көрсету

4.4.1 Серіктестік мемлекет өкілдерінің, ұйымдардың немесе өзге де тұлғалардың өз қызметін сақтауға, кеңейтуге немесе оңтайландыруға әсер ететін шешімдер қабылдауына тікелей немесе жанама түрде ықпал ету мақсатында немесе егер мұндай көмек осындай ықпал ету әрекеті ретінде объективті түрде қабылдануы мүмкін болса, қайырымдылық, демеушілік және қаржылық көмек көрсетпейді.

Серіктестіктің қайырымдылық және демеушілік көмек көрсетуге арналған шығыстары туралы ақпарат ашық болуға тиіс.

4.4.2 Серіктестік лауазымды адамдар мен қызметкерлерге өз атынан қайырымдылық және/немесе демеушілік көмек көрсетуге тыйым салмайды.

4.5 Серіктестік қызметі шеңберінде мәмілелер жасау, Тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу.

4.5.1 Тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алуды жоспарлау және өткізу кезінде Қазақстан Республикасының жекелеген квазимемлекеттік сектор субъектілерін сатып алу туралы заңнамасын ғана басшылыққа алу қажет.

4.5.2 Сатып алу үшін пайдаланылатын ақша қаражатын оңтайлы және тиімді жұмсауға, әлеуетті өнім берушілерге квазимемлекеттік сектордың жекелеген субъектілерін сатып алу туралы Қазақстан Республикасының Заңында көзделген жағдайларды қоспағанда, сатып алуды өткізу рәсіміне

қатысу үшін тең мүмкіндіктер беруге, сатып алу процесінің ашықтығы мен ашықтығын қамтамасыз етуге, сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеуге, әлеуетті өнім беруші ретінде қатысуға және (немесе)) атқару құжаттары бойынша орындалмаған міндеттемелері бар және Борышкерлердің бірыңғай тізіліміне енгізілген өзі тартатын қосалқы мердігерді (бірлесіп Орындаушыны) қамтиды.

4.6 Персоналды басқару

4.6.1 Серіктестік кадрлық шешімдер қабылдау кезінде объективтілік пен адалдық қағидаттарын ұстанады. Қызметкерлерді жалдау, бағалау, жылжыту және жұмыстан шығару кезінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін болдырмау мақсатында Серіктестік:

- акт қызметкерлерді іріктеу мен жалдаудың ашық рәсімдерін және лауазымға тиісті біліктілік талаптарын белгіленген тәртіппен әзірлейді және бекітеді;

- еңбек қатынастарын бастау немесе жалғастыру туралы шешім қабылдағанға дейін олардың сенімділігі мен мүдделер қақтығысының болмауы тұрғысынан жұмысқа орналасуға үміткерлерді тексеруді жүзеге асырады;

- ТЖКБ персоналдың қызметін бағалауды және өзінің негізгі қызмет көрсеткіштері мен кәсіби жетістіктерінің нәтижелілігіне қарай сыйақы төлеуді жүргізеді;

- МЖӘ қызметкердің іскерлік қасиеттері мен біліктілігіне сүйене отырып жоғары лауазымға көтерілу туралы шешім қабылдайды;

- ҚР заңнамасында көзделген негіздер бойынша қызметкермен еңбек қатынастарын бұзу рәсімін жүзеге асырады.

4.7 Ішкі құжаттардың қаржылық және заңгерлік сараптамасы

4.7.1 Серіктестіктің ішкі нормативтік құжаттарына, оның ішінде оларда сыбайлас жемқорлықты (сыбайлас жемқорлық факторларын) көрсету үшін себептер мен жағдайлар жасауға ықпал ететін ережелердің болуы тұрғысынан бекітуге шығарылатын ішкі нормативтік құжаттардың жобаларына қаржылық және заң сараптамасы және оларды жоюға бағытталған ұсынымдар әзірлеу.

5. Мүдделер қақтығысын болдырмау және реттеу тәртібі

5.1 Серіктестіктің лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері:

- мүдделер қақтығысымен байланысты тәуекелдерді іске асырудың алдын алу және оларды реттеу жөнінде шаралар қабылдау.

- қызметтік міндеттерін орындау кезінде серіктестіктің мүдделерін басшылыққа алады және олардың жеке мүдделері серіктестіктің мүдделеріне қайшы келетін жағдайлар мен жағдайлардан аулақ болады. Мүдделер қақтығысы (немесе оның туындау мүмкіндігі) туындаған жағдайда осы ақпаратты серіктестіктің тікелей басшысының не жоғары тұрған басшысының назарына жазбаша нысанда жеткізу.

5.2 Мүдделер қақтығысының алдын алу немесе реттеу мүдделер қақтығысының тарабы болып табылатын серіктестік қызметкерінің лауазымдық немесе қызметтік жағдайын, оны белгіленген тәртіппен қызметтік міндеттерін атқарудан шеттетуге дейін және (немесе) мүдделер қақтығысының туындауына себеп болған пайдадан бас тартудан тұруы мүмкін.

6. Сыбайлас жемқорлық сипаттағы іс-әрекеттер жасағаны туралы хабарлама

6.1. Егер серіктестікте лауазымды адам немесе қызметкер жасаған сыбайлас жемқорлық әрекеті орын алғаны туралы қандай да бір куәлік болса, бұл туралы өзінің тікелей басшысына және комплаенс-қызмет қызметкеріне дереу хабарлау қажет.

6.2. Өзге қызметкердің, сондай-ақ үшінші тұлғаның сыбайлас жемқорлық іс-әрекетін жасауға көндіру фактілері туындаған және/немесе қызметкерді сыбайлас жемқорлық іс-әрекеттерін жасауға көндіруге қатысты белгілі фактілер немесе күдіктер туралы ақпараты бар серіктестік қызметкерлері өзінің тікелей басшысын және комплаенс-қызмет қызметкерін дереу хабардар етуге міндетті.

7. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды қызметтік тергеу

7.1. Серіктестікте сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар туралы барлық хабарламалар бойынша серіктестіктің тиісті құрылымдық бөлімшелерін тарта отырып, тексеру не қызметтік тергеу жүргізіледі.

7.2. Егер қызметтік тергеп-тексеру нәтижелері бойынша сыбайлас жемқорлық фактісі анықталса, еңбек қатынастарын бұзуға және материалдарды тиісті уәкілетті мемлекеттік органдарға беруге дейін сыбайлас жемқорлықтың кез келген көріністеріне нөлдік төзімділік қағидатын негізге ала отырып, түзету шараларын қабылдау тергеп-тексерудің аяқталуы болып есептеледі.

8. Жауапкершілік

8.1. Серіктестік қызметкерлері осы Нұсқаулықтың талаптарын мүлтіксіз орындағаны үшін жауап береді.

8.2. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасағаны үшін тиісті жауапкершілік шаралары қолданылған серіктестіктің лауазымды адамдары мен қызметкерлері серіктестікке материалдық залалды өтеуден босатылмайды, әйтпесе Қазақстан Республикасы сотының заңды күшіне енген шешімі бойынша.

8.3. Нұсқаулықтың талаптарын бұзу серіктестік қызметкерінің мәртебесіне сәйкес келмейтін әрекет ретінде қарастырылуы мүмкін және тәртіптік жаза қолдануға негіз болады.

8.4. Нұсқаулықтың талаптарын бұзу Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасын бұзғаны үшін көзделген жауапкершілік шараларын қолдануға әкелуі мүмкін.

9 тарау. Қорытынды ережелер

9.1. Осы нұсқаулықты қолданысқа енгізу мерзімі серіктестік директорының бекіту күні болып есептелсін.

9.2. Осы Нұсқаулық Қазақстан Республикасының заңнамасына, сондай-ақ Серіктестіктің ішкі нормативтік құжаттарына өзгерістер мен толықтырулар енгізілген жағдайда өзгертілуге тиіс. Осы Нұсқаулыққа өзгерістер мен толықтыруларды серіктестік директоры бекітеді.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы
іс-қимыл жөніндегі нұсқаулыққа
1-қосымша

**"Өркен қала" ЖШС сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл
жөніндегі нұсқаулықпен танысу
парағы**

№	Лауазымы	Аты жөні	Қолы	Танысу күні